

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA ke smlouvě o dílo č. 321815

k programu ČSOP na podporu vzniku a rozvoje pozemkových spolků 2018

Projekt: Rozvoj pozemkového spolku Pražská pastvina – management skalních stepí
Řešitelská organizace: ZO ČSOP Ekologická servisní organizace
Zlešická 1846/1, 148 00 Praha 11
IČ 648 06 088
Zpracovatel: Martina Skohoutilová, předsedkyně spolku
Spolupracovníci: SOM, ČSOP JARO Jaroměř, Třesina z. s., AOPK ČR – CHKO Český kras

1. Úvod do problematiky

Charakteristika dosavadní činnosti

Členové ZO ČSOP ESORG se podílejí na ochraně přírody ve spolupráci s jinými ZO ČSOP (např. JARO Jaroměř) a dalšími institucemi ochrany přírody (např. CHKO Český Kras, Společnost pro ochranu motýlů...), a to nejčastěji v oblasti péče o biologicky hodnotné lokality. ZO ČSOP ESORG by v tomto směru chtělo využít větších či menších zkušeností svých jednotlivých členů, navázat na jejich předchozí činnost a též se věnovat především péči o cenná území, která by jinak díky absenci péče člověka zanikala. Náš pozemkový spolek Pražská pastvina se stará především o komplex Radotínského údolí, dále o vápencový lůmek v Hradových Střimelicích a zapojujeme se i do aktivní ochrany okáče skalního na Rané v Českém středohoří. V Radotínském údolí jsme založili komunitu, která se stará o zvířata, zachraňuje lokalitu pomocí pastvy, pořádá kulturní akce (výstavy, exkurze, čtení básní). Abychom komunitu pořádně rozvíjeli, zajistili jsme si maringotku a na eutrofizovaných místech budeme zakládat sad, komunitní zahradu a včelín. Chceme vychovávat nové ochránáře a zvat lidi do krajiny.

Zájmy a cíle

Nejvíce ohroženou částí naší krajiny je sekundární bezlesí, jako je právě kavylová step v Radotíně, o kterou se s komunitou staráme. Mnohé dříve obhospodařované louky a pastviny jsou v současnosti opuštěné a zarůstají expanzními (i invazními) druhy rostlin a posléze náletem a křovinami. Obvykle se jedná o lokality, které nejsou a nikdy nebyly využívány intenzivně pro „nevhodné“ vlastnosti daného území (podmáčené louky, prudké svahy, nízké suché trávníky), čímž byly po léta chráněny před zničením právě intenzivním hospodařením a zánikem místních vzácných druhů rostlin i živočichů, které jsou často vázány právě na tyto typy lokalit. Bohužel v dnešní době běžní lidé na nic nepotřebují „nekvalitní“ seno z těchto luk, a tak zůstává postupně více a více takových lokalit ladem a mizí. A s nimi mizí nejen na ně vázané druhy rostlin a živočichů, ale také se snižuje různorodost naší krajiny a mnohdy též upadá estetická hodnota místa (kvetoucí louka je jistě mnohem estetičtější než lokalita zarostlá náletem). Zajímavé jsou především stepní lokality na vápencích v okolí Prahy v oblasti Českého krasu (např. Radotínské údolí), kde se vytvářejí různorodá společenstva kavylových stepí a jiných xerothermních stanovišť. Zajímavé jsou také bývalé vápencové lomy východně od Prahy v oblastech, kde se přirozeně nevyskytují usazené vápence, v krajině se však objevují výchozy krystalitických vápenců, které byly v minulosti těženy, či stepi na sopkách lounského středohoří. Snažíme se však nejen pečovat o ostrovy v krajině, ale

snažíme se krajinu propojovat alespoň pomocí „nášlapných kamenů“, přes něž jednotlivá stanoviště propojujeme alespoň pro mobilnější druhy.

Snažíme se stepní enklávy rozšiřovat a propojovat. Nicméně pár lidí (ať už sebevětších nadšenců) zvládne vlastními silami udržovat jen pár takovýchto lokalit, což znamená, že mezi tím bude spousta dalších podobných zanikat. Uvědomujeme si, že tímto způsobem je stav neudržitelný a že jediný způsob, jak zachovávat hodnotnost naší krajiny, je měnit myšlení společnosti a učit běžné lidi, jak se o ni starat. Pořádáním akcí, jako jsou exkurze, ale hlavně díky vzniklé komunitě, se snažíme vychovat nové ochránáře a lidi, kteří se budou venku aktivně pohybovat a krajině pomáhat.

2. Stručný popis projektu

Cílem projektu je

- Získání materiálového vybavení pro efektivní realizaci managementů
- Propagace činnosti PS na internetu (www.PrazskaPastvina.cz)
- Rozšíření povědomí lidí z veřejnosti, že se mohou aktivně zapojit do ochrany přírody a začít v krajině tvořit a realizovat se
- Rozšířit komunitu Pražské pastviny a výchovu nových ochránců přírody
- Vytvořit „nášlapné kameny“ pro druhy vyžadující metapopulační dynamiku jako je okáč metlicový
- Získání dalších věcných práv k dalším pozemkům na biologicky cenných lokalitách v okolí Prahy – nejlépe osobním jednáním s vlastníky a uživateli dotčených pozemků
- Získání alespoň základních informací o biologickém významu nových zájmových lokalit, spolupráce s odbornými biologickými institucemi (Entomologický ústav AVČR, Přírodovědecká fakulta UK, Společnost pro ochranu motýlů)

3. Zhodnocení a výsledky projektu

Rozvoj pozemkového spolku

Pozemky, o které jsme letos pečovali, se nachází v katastrálním území Radotín, jedná se o parcely 2906, 2902/2, 2911/7, 2911/5, dále pak 184/2, 183/1, 186/2 a 186/11 v k. ú. Zadní kopanina. Na veškerých pozemcích se nám letos podařilo mnoho úspěchů a na všech jsme něco udělali – ať už jde o pastvu, seč, výřezy, výsadbu ovocných stromků či reintrodukce hnědáka květeloého a okáče skalního.

Od loňského roku jsme se posunuli velmi daleko. Postavili jsme ohrady, přístřešky a navozili jsme zvířata (smíšené stádo ovcí a koz). Za loňský rok se nám podařilo ochránářsky spást dva hektary a tři hektary posekat.

Letos jsme provedli velké výřezy na podporu okáče metlicového s ponecháním solitérních borovic, jejichž kmeny motýl využívá k odpočinku a samci z nich naletují na samice a brání si teritoria na celkové ploše přes 2 ha (viz obr. 1). Co se týká pastvy, v letošním roce jsme postupně v průběhu celé sezóny spásli hektarů 12 ha v Radotínském údolí a 5 hektarů v okolí PP Zmrzlík na kraji Radotínského údolí v Zadní Kopanině, přičemž přes zimu probíhají zimní pastvy, jejichž pomocí velmi úspěšně redukuje křoviny a stařinu a které velmi vyhovují druhům žijícím na bobovitých rostlinách – porost se rozvolní a zároveň nedojde k likvidaci vývojových stadií.

Na kraji Radotínského údolí se nám také podařilo získat do péče pozemek 72/1. Jedná se o zhruba 40-50 let starý sad, pozemek je velký zhruba 0,8 hektaru. Ten jsme s pomocí ovcí zapůjčených od KZ Kuchyňka vypásli a začali zde připravovat starý včelín, který je již obsazen včelami, pro komunitní včelaření. Probíhá zde i péče o stromy, ovoce si odváží lidé z pálenice v Tursku. Jen pro představu, letos zde bylo přes 4 tuny jablek.

Obrázek 1: Výřezy na podporu okáče metlicového s ponecháním solitérních borovic

Přehled managementů probíhajících na sekundárních lokalitách

- Lom ve Stříbrné Skalici - Žežule

Na západním cípu kopce Čapík u Hradových Střimelic se nachází lom krystalitických vápenců historicky zvaný Žežule. Vyskytuje se zde zachovalé travní společenstvo, ve kterém se vyskytují pro okolí unikátní druhy jako je chrpa čekánek či devaterník šedý. Lokalita je zajímavá též z mineralogického hlediska. Na pozemcích jsme letos uklidili klest, který zde zbyl z prosvětlování porostu. Pokud se nám podaří získat podporu z fondu biodiverzity, v roce 2019 bychom zde rádi pásli ovce, neboť se jedná opravdu o druhově bohatou lokalitu např. s pěti druhy vřetenušek.

- Máslovická stráň

Zde bohužel už většina bezlesí degradovala natolik, že už je zde v podstatě zapojený les. Nicméně některé menší části ještě stojí za záchranu, na lokalitě již probíhají první výřezy, kdy prosvětlujeme starý třešňový sad. Na některých skalních výchozech se ještě vyskytují koniklece, kavyl a bochánky mateřídoušky. Letošním rokem se nám podařilo lehce prosvětlit starý třešňový sad. Doufáme, že se nám v roce 2019 podaří získat podporu a společně se skupinou lidí z Máslovic konečně začneme pečovat i o toto místo.

- PP Černé rokle u Kosoře

Celá lokalita jsou xerothermní vápencová suťoviště a skály. Co se týká managementu, je zde nutné odstraňovat nálety a uvolňovat tak místo teplomilné vegetaci, na lokalitě se vyskytuje vzácný modrásek východní. Při výřezech je nutné ponechávat jeřáby a dřišťály. O odstraňování náletových borovic černých, které na lokalitě expandují, se částečně postaralo předvánoční borovičkobraní, kdy si lidé mohli přijít uříznout vlastní borovičku. Letos proběhnou menší výřezy, ale především zde budeme obnovovat souhlasy vlastníků. Avšak příštím rokem bychom se měli pustit i do této lokality.

- Kopec Raná v Českém středohoří

Náš spolek se společně se spolkem Třesina velmi angažuje v aktivní ochraně modráška ligrusového a okáče skalního. Prováděli jsme zásahy pro tyto dva druhy. Pro modráška ligrusového jsme rozšiřovali plochy jeho živné rostliny, vičence, pomocí vysekávání hlohů. Pro okáče skalního je naprosto zásadní suché mikroklima. V březnu jsme tedy odstranili přebytečnou stařinu, bohužel pastva byla komplikovaná a biotop se nepodařilo upravit včas, proto bude muset management urychleně proběhnout znovu. Letos už jsou podobné zásahy naplánované, budeme se tedy ochraně těchto dvou druhů i nadále věnovat a doufat, že na Rané populace nezačne klesat. Letošním rokem se nám podařilo úspěšně reintrodukovat populaci okáče skalního na vedlejším kopci Dlouhá hora – viz dokument Motýli nad propastí (www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/218562248420012-motyli-nad-propasti/)

- Xerothermní sprašové louky u Zadní kopaniny

Jedná se o louky navazující na pozemky PP Zmrzlík. Od února 2018 zde máme ovce a od jara naplno paseme. V Českém krasu tak vznikne další vhodný nášlapný kámen pro celou řadu bezobratlých, především pro reintrodukovaného hnědáka květelového.

- Žvahov – Děvín

Na proslulém hradišti nad Prahou připravujeme pomocí seče biotop pro okáče skalního, kterého máme v plánu zde reintrodukovat. Naše žádost o reintrodukcii již byla schválena.

Jednání s vlastníky

Díky jednání s vlastníky pozemků máme na další roky písemné povolení na následujících lokalitách, kde bude v závislosti na finančních prostředcích rovněž provozována pastva v kombinaci s ostatními druhy zásahů.

Kraj	Katastrální území	Kód k.ú.	Číslo parcely	Typ evidence	č. listu vlastnictví	Výměra (m ²)	Druh pozemku
Praha	Radotín	738620	2906, 2902/2, 2911/7, 2911/5	KN	44	128057	Ostatní plocha
Praha	Radotín	738620	2911/13	KN	1549	6061	Ostatní plocha
Praha	Radotín	738620	2879/21	KN	10002	116	Orná půda
Praha	Hlubočepy	728837	1314	KN	1189	57547	Ostatní plocha
Středočeský	Máslovice	692221	155/2	KN	248	37352	Trvalý travní porost
Středočeský	Kosoř	669971	282/14	KN	5	4500	Trvalý travní porost
Středočeský	Hradové Střimelice	757675	1051/1	KN	2601	5461	Ostatní plocha
Praha	Zadní Kopanina	745278	71/2	KN	1131	8121	Ovocný sad
Praha	Zadní Kopanina	745278	184/2	KN	766	14841	Trvalý travní porost
Praha	Zadní Kopanina	745278	183/1, 186/2	KN	759	29791, 15809	Trvalý travní porost
Praha	Zadní Kopanina	745278	186/11	KN	1502	2820	Trvalý travní porost
Praha	Radotín	738620	2838/4	KN	60001	43714	Ostatní plocha

Získání nových informací o zájmových pozemcích

Se správou CHKO Český kras a MHMP komunikujeme další pozemky, kde bychom příští rok měli zachraňovat okáče metlicového – další pozemky na PP Zmrzlík.

Vytvoření webových stránek

K propagaci našeho pozemkového spolku, pro informaci případných sponzorů o naší činnosti, pro informace pro veřejnost atd. jsme inovovali webové stránky a používáme facebookový i instagramový profil (www.PrazskaPastvina.cz, www.facebook.com/prazskapastvina, www.instagram.com/prazskapastvina). Na webu jsou informace o jednotlivých lokalitách i managementových zásadách na jejich aktivní ochranu. Brzy přibude i bohatá fotodokumentace. Samozřejmostí jsou i informace o možnostech spolupráce pro firemní dobrovolnictví a školní zařízení.

Rozvoj komunity

V letošní sezóně se uskutečnil cyklus komentovaných prohlídek Radotínským údolím, kterým bychom rádi na jaře 2019 zase pokračovali. Komunita se rozjela dobrým směrem, máme asi 10 aktivních členů. Za rok jsme se naučili, že budovat komunitu nejde jen vybudováním zázemí, ale že lidé chtějí být vtáhnuti do děje organizace, rozhodovat, aktivně se podílet na tvorbě a růstu dobré věci. Dnes už nehledáme lidi na pomoc, ale hledáme parťáky na stejné úrovni, kteří budou dělat to stejné, co my.

Finanční náklady

Přibližně polovina rozpočtu byla využita na ohradníkové sítě a zdroj. Vzhledem k tomu, že se nám podařilo opravit již pořízené nářadí, nebylo nutné ho kupovat, jak bylo původně plánováno. Tyto ušetřené prostředky jsme využili na úhradu služeb, tj. péči o stádo, jednání s vlastníky a administraci. Samotné managementy jsme pak kofinancovali z jiných projektů.

Přílohy

Rozpočet

Konečná faktura č. 52018

4 fotografie

Statistické údaje o realizaci projektu pozemkového spolku

